

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Варги Юрія Юрійовича

«Організаційно-правові засади діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертації

Дослідження організаційно-правових засад діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури є актуальним, тому що таке дослідження дозволяє зрозуміти, чи ефективною є структура прокурорського самоврядування в Україні та чи відповідає вона найкращим зарубіжним стандартам, позаяк прокурорське самоврядування є одним із важливих механізмів забезпечення незалежності прокуратури. З іншого боку дослідження дисертанта є актуальним, оскільки дозволяє зрозуміти, як нові організаційно-правові засади впливають на якість прийняття рішень у системі прокуратури, а також, безперечно, на прозорість роботи прокуратури.

Крім цього Україна перебуває на шляху до євроінтеграції і, як відомо, для вступу до ЄС нашій державі необхідно відповідати найвищим стандартам ЄС, у тому числі й щодо ефективності та незалежності прокуратури. Відтак вивчення європейських стандартів дозволяє зрозуміти, які аспекти прокурорського самоврядування в Україні потребують змін для відповідності цим вимогам.

Реформа прокуратури в Україні також змінила кадрову політику, зокрема у питанні добору, призначення та просування прокурорів. Нові підходи включають впровадження транспарентних конкурсних процедур,

посилення вимог до кандидатів на посаду прокурора, вдосконалення системи оцінювання ефективності роботи та забезпечення незалежності призначень прокурорів. Саме у таких випадках важливу роль відіграє прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури.

Як наслідок дисертаційне дослідження Варги Юрія Юрійовича на тему «Організаційно-правові засади діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури», є актуальним в сучасних реаліях, оскільки дозволяє оцінити ефективність та відповідність структури прокурорського самоврядування зарубіжним стандартам.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження підготовлене з урахуванням Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, схвалених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 рр. (розділ I «Пріоритетні напрямки фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права» якої містить п. 1.2 «Удосконалення національної правової системи та її адаптації до європейського права», п. 1.3 «Правове забезпечення державного будівництва та розвитку політичної системи» тощо); Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2023 р., схваленого Постановою Верховної Ради України від 7 лютого 2023 р. № 2910-ІХ. Дослідження виконано на кафедрі кримінального права та процесу згідно з кафедральними темами: «Проблеми модернізації теорії і практики протидії злочинності в сучасних умовах» (номер державної реєстрації 0123U103331).

Варто зазначити, що дослідження питань, пов'язаних з організаційно-правовими засадами діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури є актуальним предметом комплексного доктринального теоретико-правового дослідження.

Дисертаційна робота Варги Юрія Юрійовича має важливе значення як для розвитку правової науки, так і для практичної діяльності, що спрямована на вдосконалення законодавчої бази.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Після ознайомлення з текстом дисертації можна стверджувати, що Варга Юрій Юрійович провів наукове дослідження на належному рівні, а сформульовані положення, висновки та рекомендації відповідають меті та завданням дослідження.

Методологічна база дисертації здобувача охоплює комплекс загальнонаукових та спеціально-наукових методів наукового пізнання. За допомогою аналізу та синтезу стала характеристика адміністративно-правового регулювання організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури (підрозділ 1.3); діалектичний метод дозволив визначити організаційно-правові засади діяльності органів прокуратури саме як об'єкта адміністративно-правового регулювання та виявити специфіку організаційно-правових засад прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури у контексті реформування діяльності прокуратури (підрозділи 1.1, 1.2); застосування системно-структурного методу дало можливість визначити поняття та особливості адміністративно-правового статусу органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури (підрозділ 2.1); метод системного аналізу використаний для дослідження адміністративних форм та методів діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури (підрозділи 2.2 та 2.3); структурно-функціональний метод надав змогу з'ясувати особливості адміністративно-правових засобів зміцнення незалежності прокурорів та кадрового забезпечення органів

прокуратури в умовах прокурорського самоврядування (підрозділ 2.4); за допомогою застосування порівняльно-правового методу стало можливим сформулювати пропозицію щодо напрямів удосконалення організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури в Україні у контексті застосування зарубіжного досвіду (підрозділ 3.1); формально-юридичний метод дав можливість здійснити належне опрацювання нормативного матеріалу, розкриття змісту адміністративно-правового статусу органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури, адміністративних форм та методів діяльності зазначених органів, а також формулювання пропозицій щодо напрямів реформування організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2, 2.3 та 3.3); застосування логіко-семантичного методу сприяло удосконаленню понятійно-категоріального апарату роботи, розширенню та уточненню досліджуваних понять та категорій (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2, 2.3); за допомогою логіко-правового методу стало можливим виявити проблеми адміністративно-правового регулювання організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури (підрозділ 3.2).

Достовірність і наукова новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Здійснюючи оцінку наукової новизни основних положень дисертації, варто звернути увагу на те, що її структура, а також зміст підтверджують новизну дослідження. Дисертація є комплексним дослідженням в адміністративно-правовій науці, яке присвячене вивченню організаційно-правових засад діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури. У результаті аналізу були сформовані

пропозиції, спрямовані на вдосконалення діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури.

Положення наукової новизни дисертаційної роботи Варги Юрія Юрійовича заслуговують на підтримку. Особливу увагу привертає обґрунтування в межах наукової новизни положення, яке стосується удосконалення чинного законодавства у сфері організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування. Тут автор пропонує запровадити модель із двох структур органів прокурорського самоврядування. Першу структуру на його думку доцільно вибудувати, передбачивши функціонування таких органів прокурорського самоврядування як Збори прокурорів окружних прокуратур; Збори прокурорів обласних прокуратур; Збори прокурорів Офісу Генерального прокурора; Всеукраїнська конференція прокурорів. Другою структурною побудовою у системі органів прокурорського самоврядування запропоновано створити якісно новий орган із посиленими повноваженнями, який буде здійснювати свої повноваження на постійній основі – Вищу раду прокуратури.

Також слід відзначити, що дисертант у ході дослідження запропонував удосконалену структуру адміністративно-правового статусу органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури. Зокрема виділено такі елементи: 1) цільова складова; 2) складова, що характеризує природу і джерело публічних повноважень; 3) структурно-організаційна складова; 4) компетенційна складова; 5) складова, що визначає місце та взаємозв'язки органів з іншими суб'єктами адміністративного права.

Варто також підтримати висновок автора про те, що, зважаючи на сучасний стан правового регулювання та правореалізації у сфері функціонування органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури, наявне суттєве розходження ідеальних конструктів щодо сутності та призначення цих органів та детальнішим

наповнення інших складових їх адміністративно-правового статусу як-от нечітке наповнення компетенційного блоку, брак реальних механізмів реалізації повноважень (*підрозділ 2.1.*).

Доцільними є висновки щодо того, що правовими формами діяльності «...слід визначати сукупність дій органів прокурорського самоврядування, що поєднані спільною адміністративною ціллю та спрямовані на реалізацію наданих повноважень, які здійснюються у чіткій визначеній законодавчо процедурі, а також тягнуть за собою настання правових наслідків». Крім цього автор здійснив поділ цих форм на дві групи. До першої групи віднесено процедурні, а до другої – дискреційні форми діяльності органів прокурорського самоврядування (*підрозділ 2.2.*).

Варто звернути увагу і на те, Варга Юрій Юрійович доходить до висновку, що система адміністративно-правових засобів забезпечення прокурорської незалежності та вирішення кадрових питань за умов функціонування прокурорського самоврядування не є досконалою. Перш за все йдеться про нечіткість таких адміністративно-правових засобів, загальність та нечіткість формулювань тих конкретних правових засобів (йдеться про застосування таких понять, як «участь у вирішенні питань», «надання рекомендацій...», «звернення до органів» тощо). З іншого боку такі засоби не є підкріпленими конкретними адміністративно-правовими механізмами їх реалізації, конкретними процедурами їх виконання та забезпечення втілення (*підрозділ 2.4.*).

Зрештою логічною є пропозиція необхідності розробки Стратегії удосконалення організаційно-правових засад діяльності прокуратури на відповідні роки, а також затвердження Плану заходів щодо реалізації наведеної Стратегії (*підрозділ 3.3.*).

Висновки та пропозиції дисертаційного дослідження можуть стати основою для наступних наукових досліджень. Результати дисертаційного дослідження можна використати для розробки й удосконалення національного

законодавства, гармонізації вітчизняного законодавства з міжнародно-правовими нормами. У контексті правозастосування це дослідження може бути використано органами прокурорського самоврядування та органами, що забезпечують діяльність прокуратури у ході реалізації своїх повноважень щодо вирішення внутрішньо організаційних питань, зміцнення незалежності та організаційної єдності прокуратури, здійснення дисциплінарного провадження, навчання, підвищення кваліфікації прокурорів тощо з метою удосконалення адміністративно-правових форм та методів діяльності, імплементації загальновизнаних стандартів у зазначеній сфері, а також усіма учасниками суспільних відносин з приводу забезпечення незалежності прокуратури, удосконалення організаційно-правових засад її діяльності. Також результати дослідження можна використати у навчальному процесі під час вивчення окремих тем, які стосуються діяльності прокуратури в Україні.

Основні наукові результати дисертації відображено у 8 наукових працях, серед яких 4 наукові праці, в яких відображені основні результати дослідження та 4 наукові праці, в яких засвідчено апробацію матеріалів дослідження.

Аналіз дисертації Варги Юрія Юрійовича та його автореферату дає підстави стверджувати про їхню ідентичність щодо змісту. Оформлення дисертаційної роботи зауважень не викликає.

Відтак дисертаційна робота Варги Юрія Юрійовича написана на високому теоретичному рівні, має значну наукову та практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Надаючи позитивну оцінку дисертації Варги Юрія Юрійовича, варто звернути увагу на деякі дискусійні питання, які можуть стати предметом дискусії та обговорення при захисті дисертаційної роботи.

1. Як уже згадувалось раніше, дисертант серед форм адміністративної діяльності прокурорського самоврядування виділяє дискреційні. Попри це вважаємо, що слід було більше конкретизувати те, яким

чином забезпечується оцінка обґрунтованості застосування дискреційних форм діяльності прокурорського самоврядування.

2. У тексті дисертації автор виділяє в окрему категорію процедурну форму адміністративної діяльності органу, що здійснює дисциплінарне провадження. Тут слід звернути увагу на те, що процедурні форми теж є правовими за своєю суттю, оскільки здійснюються на підставі правових норм та породжують правові наслідки. Тому під час захисту дисертації виникає потреба надати додаткові пояснення щодо логіки такої класифікації.

3. Автор цілком слушно зауважує, що «... слід уникати того прокурорського самоврядування органи складаються лише з прокурорів, оскільки такий склад надавав би ознаки корпоративності, а також відсутність прозорості та підзвітності професії прокурорів». Однак у тексті дисертації автор не конкретизує як уникнути ризиків «самоізоляції» органів прокурорського самоврядування від контролю з боку суспільства.

Вказані вище положення і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка є самостійною науковою роботою та має практичну цінність. Наявність дискусійних питань лише додатково підкреслює актуальність та складність теми дослідження, так і підхід автора до їхнього аналізу. У своєму дослідженні дисертант успішно досяг поставленої мети.

У зв'язку з цим можна дійти до висновку про те, що дисертація на тему **«Організаційно-правові засади діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури»** є завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для розвитку адміністративно-правової науки. Виходячи з актуальності, постановки завдань та їхнього вирішення, зважаючи на теоретичний рівень та практичну значущість, можна стверджувати, що вказана дисертація відповідає вимогам Порядку

присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а Варга Юрій Юрійович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
Суддя Закарпатського окружного
адміністративного суду

Сергій ГЕБЕШ

підпис засвідчую:
Керівник апарату Закарпатського
окружного адміністративного суду

Олександр СКРИПЧУК

